

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної

проф. Блажко О.А.
2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СИНТАГМАТИКА УКРАЇНСЬКИХ ПОВНОЗНАЧНИХ
СЛОВОНАЗВ У ПРОЕКЦІЇ НА ШКІЛЬНИЙ КУРС
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

підготовки *магістра*

галузі знань *03 Гуманітарні науки*

спеціальності *035 Філологія*

спеціалізації *035.01 Українська мова та література*

Освітньо-професійна програма *Філологія. Українська мова та література*

факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Вінниця – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни *Синтагматика українських повнозначних словоназв у проекції на шкільний курс української мови* для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія спеціалізацією 035.01 *Українська мова та література*.

Мова навчання – **українська**.

«25» червня 2024. – 14 с.

РОЗРОБНИК: Іваницька Н.Л., професор кафедри української мови, доктор філологічних наук, професор.

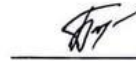
РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Кухар Н.І., доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук, доцент.
2. Прокопчук Л.В., доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук, доцент.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови.

Протокол від «26» червня 2024 року № 14

Завідувач кафедри української мови
«26» червня 2024 р.

О. А. Павлушенко

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Протокол від «19» серпня 2024 року № 1

Голова НМК

Н.І. Кухар

«19» серпня 2024 р.

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Крупка В.П.

«19» серпня 2024р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність / предметна спеціальність, освітня (освітньо-професійна або освітньо-наукова) програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: наукова стаття із проблем курсу	Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація 035.01 Українська мова та література Освітньо-професійна програма Філологія. Українська мова та література.	РІК НАВЧАННЯ	
Загальна кількість годин -120 год		1-й	1-й
		СЕМЕСТР	
		1-й	1-й
		ЛЕКЦІЇ	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -4 самостійної роботи студента - 5,2	Ступінь вищої освіти магістр	10 годин	годин
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		30 годин	годин
		ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ	
		- годин	- годин
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ	
		- годин	- годин
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
		80 годин	годин
ВИД КОНТРОЛЮ: залік			

ПРИТМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить:
для денної форми навчання –33,3% до 66,7%.

2. Мета, завдання, компетентності та результати навчання

2.1. Мета – з'ясувати проблемні питання щодо лінгвальної сутності повнозначного слова в ракурсі його синтагматичних параметрів та освоїти методики їхнього аналізу й використання в практиці шкільного вивчення відповідних одиниць.

2.2. Завдання:

- з'ясувати специфіку денотативної природи повнозначного слова;

- навчити розмежовувати автосемантичні та синсемантичні повнозначні словоназви предметних, процесуальних та атрибутивних денотатів;

- показати (на конкретних прикладах української мови) синтагматичну зумовленість утворення семантичних єдностей повнозначних слів;

- на базі різних синтагматичних груп повнозначних слів повторити уже відомі й пояснити ресурсоздатність нових методичних прийомів для оновлення знань з української граматики в школі.

2.3 Компетентності

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

- здатність проводити дослідження на належному рівні.

2.3.1. Фахові компетентності

- здатність до ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій в науково-дослідній та освітній діяльності;

- здатність характеризувати лінгвістичні проблеми, використовуючи досягнення сучасної мовознавчої науки і результати власних спостережень над українською мовою;

- здатність до практичного освоєння методики лінгвістичного аналізу повнозначних слів у ракурсі виявлення ознак, релевантних для адекватної інтерпретації їх у формально-синтаксичній структурі речення;

- здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології.

2.4 Результати навчання:

- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- демонструвати належний рівень володіння державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною мовою;
- застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності;
- цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва;
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Інноватика в потрактуванні природи повнозначних слів

Тема 1. Слово як об'єкт вивчення в різних розділах мовознавчої науки.

Слово, його номінативна функція.

Слово в мовленні та в лінгвістичних (метамовних інтерпретаціях).

Слова повнозначні/неповнозначні.

Проблемні питання вивчення природи повнозначного слова.

Тема 2. Синтагматика і міжрівнева категорія «автосемантизм/синсемантизм».

Автосемантична природа повнозначного слова.

Синсемантична природа повнозначного слова .

Синкретизм у межах автосемантичних та синсемантичних словоназв денотатів.

Тема 3. Синтагматика повнозначної словоназви денотата.

Синтагматика в системі лінгвістичних термінів.

Синтагматика іменникових словоназв предметних денотатів.

Синсемантичні особливості прикметникових словоназв атрибутивних денотатів.

Синтагматика дієслівних словоназв процесуальних денотатів.

Експлікатори синсемантизму повнозначних словоназв денотатів (на матеріалі шкільних підручників та посібників з української мови).

Тема 4. Складні випадки вивчення повнозначного слова в шкільному курсі української мови.

Синсемантизм повнозначного слова як чинник синтаксичного аналізу.

Проблемні питання обсягу компонентів формально-граматичної структури речення.

Просто і дохідливо про складні постулати теоретичної граматики в практиці шкільного вивчення української мови.

Тема 5. Синтагматика повнозначної словоназви денотата як параметр стилю та авторського мовлення.

Синтагматика повнозначного слова як параметр наукового стилю.

Синтагматика повнозначного слова як параметр художнього стилю (поетичний дискурс).

Синтагматика повнозначного слова як параметр художнього стилю (у сфері прози).

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	зокрема				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Синтагматика українських повнозначних словоназв у проекції на шкільний курс української мови						
Тема 1. Слово як об'єкт вивчення в різних розділах мовознавчої науки.	18	2	6			10
Тема 2. Синтагматика і міжривнева категорія «автосемантизм/синсемантизм».	22	2	6			14
Тема 3. Синтагматика повнозначної словоназви денотата.	28	2	6			20
Тема 4. Складні випадки вивчення повнозначного слова в шкільному курсі української мови.	24	2	6			16
Тема 5. Синтагматика повнозначної словоназви денотата як параметр стилю та авторського мовлення.	28	2	6			20
УСЬОГО ГОДИН	120	10	30	0	0	80

5. Теми лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна форма навчання)
1.	Слово як об'єкт вивчення в різних розділах мовознавчої науки	2	
2.	Синтагматика і міжрівнева категорія «автосемантизм/синсемантизм»	2	
3.	Синтагматика повнозначної словоназви денотата	2	
4.	Складні випадки вивчення повнозначного слова в шкільному курсі української мови	2	
5.	Синтагматика повнозначної словоназви денотата як параметр стилю та авторського мовлення	2	
	УСЬОГО	10	

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна форма навчання)
1.	Слово як об'єкт вивчення в різних розділах мовознавчої науки	6	
2.	Синтагматика і міжрівнева категорія «автосемантизм/синсемантизм»	6	
3.	Синтагматика повнозначної словоназви денотата	6	
4.	Складні випадки вивчення повнозначного слова в шкільному курсі української мови	6	
5.	Синтагматика повнозначної словоназви денотата як параметр стилю та авторського мовлення	6	
	УСЬОГО	30	

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Теми індивідуальних занять

Не передбачено.

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Слово як об'єкт вивчення в різних розділах мовознавчої науки	10	
2.	Синтагматика і міжрівнева категорія «автосемантизм/ синсемантизм»	16	
3.	Синтагматика повнозначної словоназви денотата	18	
4.	Складні випадки вивчення повнозначного слова в шкільному курсі української мови	18	
5.	Синтагматика повнозначної словоназви денотата як параметр стилю та авторського мовлення	18	
УСЬОГО ГОДИН		80	

10. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Наукова стаття із проблем курсу.

11. Методи та технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання, серед них – *метод проблемного викладу навчального матеріалу, частково-пошуковий (евристичний) метод, пояснювально-ілюстративний метод.*

Для залучення здобувачів вищої освіти до самостійного розв'язання завдань наукового характеру з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій передбачено використання *дослідницького методу.*

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються різноманітні *технології навчання: особисто орієнтовані, творчо-розвивальні, інтерактивні, інформаційно-комунікаційні.* Навчання є студентоцентрованим та здійснюється через активну практичну діяльність.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку потрібної інформації, дібранні та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Технології *дистанційного* навчання: комп'ютерні технології (електронна пошта, відеоконференція); мобільні технології.

12. Критерії та методи оцінювання

Методи оцінювання: усне опитування (індивідуальне, групове, фронтальне), тестування, виконання поточних модульних робіт, розв'язування практичних завдань, ситуацій.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять (лекції, практичні заняття), а також оцінюється самостійна робота, серед них – індивідуальні завдання.

Поточний контроль на всіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усне опитування (індивідуальне, групове, фронтальне), тестування, виконання поточних модульних робіт, написання есе, розв'язування практичних завдань, ситуацій, виконання проєктів, підготовка та демонстрація презентацій тощо.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, а отже й індивідуальних завдань, здійснюється з усіх тем.

Методи підсумкового оцінювання: усне опитування, тестовий контроль.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ.

На підсумковий (семестровий) контроль – залік – рішенням кафедри відводиться 20 балів.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ЄКТС, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень студента
--	---------------------	---------------------------------

А 90-100 балів ВІДМІННО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВИСОКИЙ
В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.	ВИСОКИЙ

С 75-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОБРИЙ
Д 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність здобувачів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при розв'язанні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНИЙ

F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, здебільшого неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише в ситуаціях зовнішнього примусу.	
---	--	--

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА										Контрольна робота	Підсумковий контроль (залік)	Загальна кількість балів
РОЗДІЛ 1												
Т1		Т2		Т3		Т4		Т5				
АУД	СР	АУД	СР	АУД	СР	АУД	СР	АУД	СР			
5	9	5	9	5	9	5	9	5	9	10	20	100

Шкала оцінювання: сто балова, ЄКТС, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за розширеною шкалою
		Для заліку
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОBOB'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

14. Методичне забезпечення

Тексти лекцій, матеріали практичних занять, монографії, посібники, наукові статті проф. Іваницької Н.Л. (див. рекомендовану літературу).

15. Рекомендована література

Основна

1. Іваницька Н.Л. Двоскладне речення в українській мові. Київ : Вища шк., 1986. 167 с.

2. Іваницька Н.Л. Повнозначне слово української мови в сучасних категорійних вимірах: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 266 с.
3. Іваницька Н.Л. Синтагматика українського дієслова і синтаксичний аналітизм: монографія. Вінниця: ВДПУ, 2012. 180 с.
4. Іваницька Н.Л. Сучасні теорії категорійної граматики в лінгводидактиці. Вінниця: ВДПУ, 2009. 260 с.
5. Іваницька Н.Л., Іваницька Н.Б. Міжмовні параметри синтагматики української та англійської дієслівної систем і типологія експлікаторів корелятивності (Interlingual Syntagmatic Interlingual Parameters of Ukrainian and English Verbal Systems: the Typology of Exponents of Correlation). *Людино-й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства: колективна монографія* / гол. ред. К.У. Мізін. Переяслав-Хмельницький; Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2019. С. 216–232.

Додаткова

1. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ: Наук, думка, 1983. 219 с.
2. Дзюбишина Н.Я. Роль автосемантичних і синсентичних дієслів у реченні. *Організація тексту (граматика і стилістика)*. Київ : Наук, думка, 1979. С. 5–13.
3. Іваницька Н.Б. Дієслівні системи української та англійської мов: парадигматика і синтагматика: [монографія]. Вінниця: СПД Главацька, 2011. 636 с.
4. Іваницька Н.Б. Функціонально-семантична класифікація абсолютивних дієслів в українській та англійській мовах. Монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. 194 с.
5. Іваницька Н.Л. Абсолютивно-релятивна природа повнозначного слова і формально-граматичне членування речення. *Наукові записки. Серія: Філологія: зб. наук. пр./ відп.ред. Н. Л. Іваницька*. Вінниця, 2008. Вип. 10. С. 14–20.
6. Іваницька Н.Л. Вплив сполучуваності повнозначних слів на утворення компонентів синтаксичної структури речення. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 97–103.
7. Іваницька Н.Л. Корелятивні особливості української та англійської дієслівних систем крізь призму предикативної моделі дії. *Наукові записки. Серія: Філологія: зб. наук. пр./ редкол. Н.Л. Іваницька, К.Г. Городенська, П.С. Дудик [та ін.]*. Вінниця: ВДПУ, 2011. Вип. 13. С. 219–224.
8. Іваницька Н.Л. Повнозначне слово: теоретичний та лінгводидактичний аспекти: Навчальний посібник для студентів-філологів. Вінниця: ТОВ «Меркюрі-Поділля», 2014. 248 с.

9. Іваницька Н.Л. Розширення семантичного обсягу іменникових словоназв предметних денотатів. *Наукові записки. Серія: Філологія (мовознавство): зб. наук. пр. / гол. ред. Н.Л.Іваницька, ред. кол.: Н.М.Павликівська, І.Я.Завальнюк*. Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. Вип. 20. С. 33–40.

10. Іваницька Н.Л. Семантична модифікація дієслівного складеного присудка з автосемантичними дієсловами. *Наукові записки. Серія: Філологія (мовознавство)*. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2013. Вип. 17. С. 49–54.

16. Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.ulif.org.ua

www.litopys.org.ua

www.mova.info

www.pereklad.kiev.ua

www.novamova.com.ua